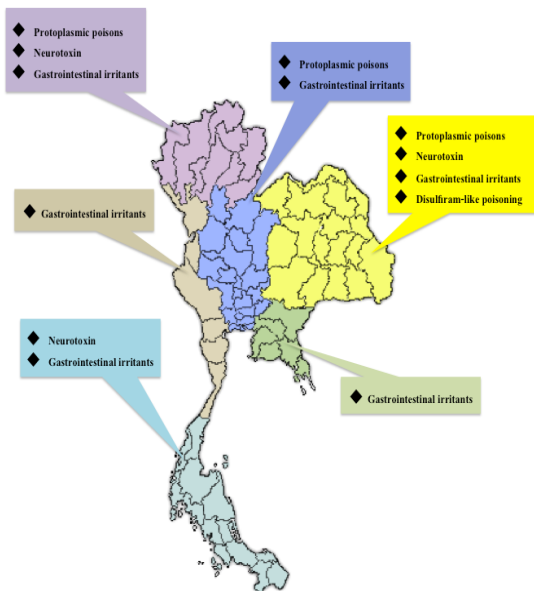




เห็ดพิษที่พบบ่อยในประเทศไทย

อาหารเป็นพิษจากการรับประทานเห็ดมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงกันยายนซึ่งเป็นช่วงที่เหมาะสมต่อการเจริญของเห็ดหลายชนิดโดยเฉพาะเห็ดป่า (wild mushrooms) ในพื้นที่ธรรมชาติ เห็ดป่าจัดเป็นอาหารพื้นเมืองที่นิยมในหลายภูมิภาคของประเทศไทย ในช่วงระหว่างฤดูฝนชาวบ้านมักเข้าไปเก็บเห็ดมาบริโภคและค้าขายโดยมีความเข้าใจและความเชื่อที่ไม่ถูกต้องในการแยกชนิดของเห็ดพิษและเห็ดที่รับประทานได้ เช่น การนำมาหุงกับข้าวต้มให้เห็ดสุก หรือแช่น้ำข้าวแล้วเห็ดไม่เปลี่ยนเป็นสีดำ ส่งผลให้ในช่วงฤดูดังกล่าวพบอัตราผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตสูงโดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ



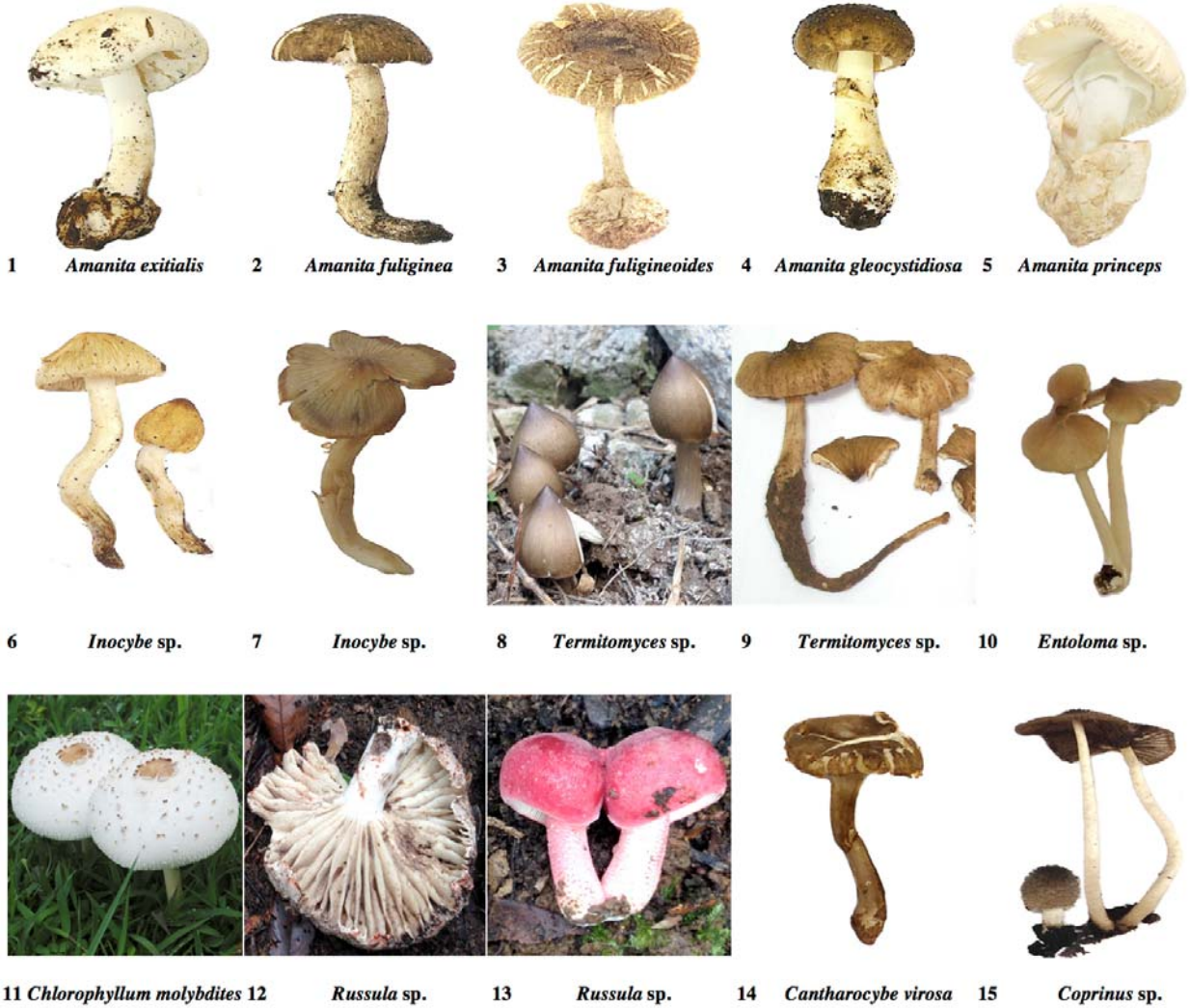
เห็ดพิษจำแนกเป็นกลุ่มตามกลไกการเกิดพิษในร่างกาย แบ่งเป็น 4 ชนิด ได้แก่

1) Protoplasmic poisons คือกลุ่มของสารพิษที่ออกฤทธิ์ทำลายเซลล์และต่อมาเกิดการล้มเหลวของอวัยวะ สารพิษกลุ่มนี้คืออะมานิติน (amanitins) อาการมีระยะฟักตัว 6-24 ชั่วโมง มีอาการท้องร่วง เป็นตะคริวที่ท้อง คลื่นไส้ อาเจียน แสดงอาการประมาณ 1 วัน หลังจากนั้นมีอาการตับและไตวาย และอาจถึงตาย จัดเป็นสารพิษในเห็ดที่ร้ายแรงที่สุด การต้ม ทอด อย่างไม่สามารถทำลายพิษได้ ตัวอย่างที่พบในประเทศไทย ได้แก่กลุ่มเห็ดระงาก (ภาพที่ 1 ถึง 4) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับเห็ดระงากขาว (ภาพที่ 5) ที่รับประทานได้

2) Neurotoxin คือกลุ่มของสารพิษที่ทำให้เกิดอาการกับระบบประสาทโดยจะเกิดอาการภายใน 30 นาทีหลังรับประทาน มีอาการเหงื่อออกมาก น้ำตาไหล น้ำลายไหล ในรายรุนแรง ชีพจรเต้นช้า และอาจถึงตาย สารพิษกลุ่มนี้คืออัลคาลอยด์มัสคารีน (alkaloid muscarine) ตัวอย่างที่พบในประเทศไทยได้แก่กลุ่มเห็ดหมวกจีนสกุล *Inocybe* (ภาพที่ 6 และ 7) ซึ่งมีลักษณะรูปทรงของหมวกเห็ดคล้ายคลึงกับเห็ดกินได้กลุ่มเห็ดโคนหรือเห็ดปลวก (ภาพที่ 8 และ 9) และเห็ดพิษในสกุล *Entoloma* (ภาพที่ 10)

3) Gastrointestinal irritants เป็นสารพิษที่ทำให้เกิดอาการระคายเคืองกระเพาะ ลำไส้ โดยเกิดภายใน 30 นาที - 4 ชั่วโมง มีอาการคลื่นไส้ อาเจียน เป็นตะคริวที่ท้อง ท้องเสีย สารพิษกลุ่มนี้พบในเห็ดมากชนิดที่สุด ที่พบในประเทศไทย เช่นกลุ่มเห็ดหัวกรวดครีบเขียว (ภาพที่ 11) กลุ่มเห็ดเห็ดถ่านเลือด (ภาพที่ 12) กลุ่มเห็ดน้ำหมากบางชนิด (ภาพที่ 13) กลุ่มเห็ดสกุล *Cantharocybe* (ภาพที่ 14)

4) Disulfiram like poisoning (Coprone) จะเกิดอาการพิษภายใน 5-10 นาที อาจถึง 30 นาที โดยทั่วไปตัวเห็ดเองไม่มีพิษแต่จะปรากฏอาการเมื่อรับประทานร่วมกับแอลกอฮอล์ ภายใน 24-72 ชั่วโมงหลังรับประทานเห็ดโดยมีอาการหน้าแดง ร้อน มีเหงื่อออกที่หน้ามาถึงคอ และหน้าอก ปวดหัวอย่างรุนแรง คลื่นไส้ อาเจียน หายใจเร็วและลำบาก เห็ดที่พบสารพิษชนิดนี้คือกลุ่มเห็ดน้ำหมึก (ภาพที่ 15)



การปฐมพยาบาล

ในขั้นแรกที่สำคัญที่สุดคือ ทำให้ผู้ป่วยอาเจียนเอาเศษอาหารที่ตกค้างออกมาให้มาก ต่อมาช่วยดูดพิษโดยวิธีใช้น้ำอุ่นผสมผงถ่าน activated charcoal ต้ม 2 แก้ว โดยแก้วแรกให้ล้วงคอให้อาเจียนออกมาก่อนแล้วจึงต้มแก้วที่ 2 แล้วล้วงคอให้อาเจียนอีกครั้ง หากออกยากให้ใช้เกลือแกง 3 ช้อนชาผสมน้ำอุ่น จะทำให้อาเจียนได้ง่ายขึ้น แต่วิธีนี้ห้ามใช้กับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 5 ขวบ ห้ามล้างท้องโดยการสวนทางทวารหนักโดยเด็ดขาด ต้องให้แพทย์เป็นผู้วินิจฉัยเท่านั้น เพราะจะเป็นอันตรายต่อผู้ป่วยหากร่างกายขาดน้ำ

ข้อสำคัญพยายามนำผู้ป่วยไปพบแพทย์ให้เร็วที่สุด และให้นำเห็ดที่รับประทานเข้าไปให้แพทย์ด้วยจะเป็นการดีที่สุด เพื่อได้รับการรักษาอย่างทันที่และให้แพทย์นำเห็ดส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ